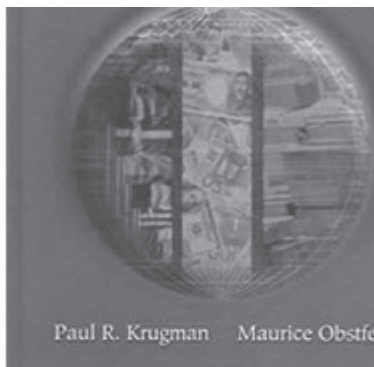

**การเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์
ในฐานะของวิชาศึกษาทั่วไป: ข้อถกเถียง
และประสบการณ์จากสหรัฐอเมริกา**
**Teaching Economics as a General Education:
Debates and Experiences from
the United States of America**

ตฤณ ไอยะธา*
Trin Aiyara

* อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์ สำนักวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

การเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์
ในฐานะของวิชาศึกษาทั่วไป :
ข้อถกเถียง
และประสบการณ์จากสหรัฐอเมริกา

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้ทำการปริทัศน์ชุดของงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะของวิชาศึกษาทั่วไปของระดับอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา วิชาเศรษฐศาสตร์ถูกให้ความสำคัญในฐานะหนึ่งในความรู้ที่จำเป็นสำหรับการสร้างพลเมืองที่พึงปรารถนาของสังคมประชาธิปไตย เพราะสามารถทำให้พลเมืองเข้าใจปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจได้ วิชาเศรษฐศาสตร์จึงถูกได้รับการส่งเสริมให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศึกษาทั่วไป

แต่โดยธรรมชาติแล้ว วิชาเศรษฐศาสตร์ไม่สามารถเข้ากับกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างลงตัวนัก เนื่องจากวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่มีความเฉพาะเจาะจงสูง เรียกถึงความรู้ทางเทคนิคด้านคณิตศาสตร์และสถิติสูง รวมไปถึง

ถึงมีลักษณะที่เป็นนามธรรมซึ่งยากต่อการเชื่อมโยงกับโลกความจริง การสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในวิชาศึกษาทั่วไปจึงต้องมีการปรับเปลี่ยน วิธีคิดและการปฏิบัติ ทั้งในเนื้อหาของตัววิชาเองและรูปแบบการสอน การปรับเปลี่ยนมีจุดประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาปริญญาตรีใน วงกว้าง โดยเฉพาะนักศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในเอกเศรษฐศาสตร์ สามารถ เข้าถึงความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ได้

ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ สำหรับหมวดศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาได้แสดงให้เห็นว่า การปรับเปลี่ยนให้วิชาเศรษฐศาสตร์เอื้อต่อการเป็นวิชา ศึกษาทั่วไป จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทั้งเนื้อหา วิธีการสอน รวมไปถึง วิธีการวัดผล โดยเนื้อหาต้องถูกปรับเปลี่ยนให้เชื่อมโยงกับโลกความ จริงและความรู้ในสาขาวิชาอื่นมากขึ้น ส่วนวิธีการสอนและการวัดผล ต้องปรับไปในทิศทางที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ทักษะอันจำเป็นต่อ การศึกษาในระดับปริญญาตรีได้ พร้อมไปกับทำให้นักศึกษาสามารถนำ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมได้

คำสำคัญ : เศรษฐศาสตร์ การศึกษาทั่วไป เนื้อหาวิชา วิธีการสอน

Abstract

The article reviews a set of articles that relates to economics teaching as part of general education for higher education in the United States of America. Economics has been praised as one of the knowledge that crucial for nurturing ideal citizen of democratic society because it could provide citizens an understanding on economic

phenomenon. Accordingly, economics is usually included to liberal education modules.

Naturally, economics hardly to be incompatible with general education since economics is hard to connect with relate world, due to its nature that is abstract, highly specific, and demanding advance technical mathematical and statistical knowledge. It means that if economics is taught as a general education subject, its contents and teaching methods will have to be changed. The changes purposely provide more opportunities for undergraduate students, particularly non-economic major ones, to access economic knowledge.

Experiences of economic teaching in general education modules in the United States of America showed that the change in economic teaching had to conduct in contents, teaching methods, as well as assessments. For contents, they have to be adopt to be more compatible with real world and knowledge in other disciplines. For teaching methods and assessments, they have to redirected in the ways that student are simultaneously able to possess skills, which are crucial for studying in university, and abilities to apply economic knowledge to analyze economic phenomenon.

Keywords: economics, general education, contents, teaching methods

บทนำ

ทุกมหาวิทยาลัยต้องมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป (General education) สำหรับการปูพื้นฐานและสร้างมาตรฐานทางความรู้ให้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีในทุกคณะหรือสำนักวิชา (ตามแต่มหาวิทยาลัยจะเรียกการแบ่งหน่วยงานของตน) เพื่อเป็นหลักประกันว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้รับความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงตนเป็นบัณฑิตและมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยวิชาศึกษาทั่วไปมักครอบคลุมไปทั้งวิชาในสาขาวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์ และในมหาวิทยาลัยบางแห่งอาจรวมวิชาสาขาพลศึกษาให้อยู่ในหมวดศึกษาทั่วไปด้วย

แต่ความรู้ที่รายวิชาศึกษาทั่วไปมอบให้แก่นักศึกษาต้องไม่มีความรู้ที่มีความเฉพาะเจาะจง (specialized) จนเกินไป เพราะรายวิชาต้องมีคุณสมบัติที่เปิดกว้างและมีความทั่วไป (general) ในการให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างไม่ลำบาก และทำให้นักศึกษารู้สึกว่าการลงทะเบียนเรียนวิชาศึกษาทั่วไปตอบโจทย์ของพวกเขา/พวกเธอไม่ว่าจะเป็นโจทย์ทางการศึกษาและการใช้ชีวิตในระดับมหาวิทยาลัย

ดังนั้นแล้วในทางหลักการการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประเภทนี้จึงไม่ควรคิดถึงเพียงแค่การกำหนดขอบเขตของเนื้อหาและประเด็นความรู้เท่านั้น แต่ควรคิดคำนึงถึงวิธีการในการถ่ายทอดความรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วย เพราะลำพังแค่เนื้อหาวิชาประการเดียวคงไม่เพียงพอที่จะให้นักศึกษาบรรลุประสงค์ของรายวิชาศึกษาทั่วไป ถ้าหากไม่มีการพิจารณาถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เสมือนกับสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งนอกเหนือไปจากการบรรยาย

คุณสมบัติและข้อเรียกร้องของการจัดการเรียนการสอนวิชา

ศึกษาทั่วไปดังที่ได้กล่าวมาได้นำไปสู่คำถามหลักของบทความชิ้นนี้ ซึ่ง
มีใจความว่า วิชาเศรษฐศาสตร์ (Economics) สามารถถูกจัดการเรียน
การสอนในฐานะวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างไร เพราะเศรษฐศาสตร์เป็น
วิชาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและระบบเศรษฐกิจที่
จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในปัจจุบัน

เนื่องด้วยเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่มีลักษณะของเนื้อหาที่มีความ
เฉพาะเจาะจงค่อนข้างมาก ทำให้มีความลำบากในการถ่ายทอดความรู้
แก่นักศึกษา ยิ่งกว่านั้นเศรษฐศาสตร์ยังเป็นวิชาที่เน้นการถ่ายทอด
ความรู้ความเข้าใจด้วยการใช้แผนภูมิรูปภาพ ตารางสถิติ เส้นกราฟ
รวมไปถึงสมการ ซึ่งยังผลให้นักศึกษาที่มีพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ไม่
ค่อยแข็งแรงยากที่จะทำความเข้าใจและซึมซับความรู้ด้านนี้ได้ลำบาก

จากคำถามหลักของบทความ โครงสร้างเนื้อหาจึงมีลักษณะ
ดังต่อไปนี้ เพื่อการพยายามตอบคำถามให้ได้ครอบคลุมทุกแง่มุมที่สุด
เท่าที่เป็นไปได้ โดยเนื้อหาของบทความโดยส่วนใหญ่เป็นการพูดถึง
ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะวิชา
ศึกษาทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่สถาบันอุดม
ศึกษาให้ความสำคัญต่อวิชาพื้นฐานทั่วไป (Liberal education)

บทความเริ่มต้นด้วยการบรรยายถึงความสำคัญของวิชา
เศรษฐศาสตร์และการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์
สำหรับการศึกษาทั่วไป ก่อนไปให้เห็นภาพถึงวิธีการจัดการชั้นเรียนวิชา
เศรษฐศาสตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วปิดท้ายด้วยการสรุปเนื้อหา
หลักการในการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะวิชาศึกษา
ทั่วไป

ดังที่กล่าวไปแล้วหลักการชั้นพื้นฐานของวิชาศึกษาทั่วไปคือ
การสร้างกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ที่ไม่เฉพาะ

เจาะจงเกินไปให้แก่นักศึกษา เพื่อให้พวกเขา/พวกเธอได้รับความรู้ที่เป็นพื้นฐานสำหรับต่อยอดในการเรียนและใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา

ดังที่นักปรัชญานามอุโฆษอย่าง Martha Nussbawm ได้เสนอไว้ในหนังสือ Not for Profit ที่มีใจความว่า วิชาศึกษาทั่วไปไม่ได้เป็นเพียงแค่รากฐานของการเรียนในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ยังจำเป็นต้องการสร้างพลเมืองที่มีลักษณะอันพึงปรารถนาในสังคมการเมือง โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตย เพราะทำให้พลเมืองมีความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ และเข้าใจความแตกต่างหลากหลายในสังคมได้ ฉะนั้นแล้ว คำถามที่สำคัญคือ วิชาเศรษฐศาสตร์มีคุณสมบัติที่เข้าช่วยของการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพและพลเมืองที่มีความตระหนักรู้ต่อประเด็นทางสังคมอย่างไร¹

บทความของ Troelstrup² ได้ตอบคำถามข้างต้นได้อย่างค่อนข้างครอบคลุม โดยบทความได้เสนอว่าความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐศาสตร์ (economic understanding) เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการสร้างพลเมืองของสังคมการเมืองที่สามารถปกป้องรักษาความมีเสถียรภาพและเท่าเทียมของระบบเศรษฐกิจไว้ได้ เนื่องจากนับตั้งแต่รุ่งอรุณของศตวรรษที่ 20 ระบบเศรษฐกิจได้ขยายตัวเข้าไปครอบคลุมในชีวิต

¹ Martha Nussbawm. Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities.

² ถึงแม้ว่าบทความของ Troelstrup เป็นการเน้นไปถึงความสำคัญและรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (high-school) แต่ผู้เขียนคิดว่าบางประเด็นควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่อนำมาปรับใช้ในการสถาปนาหลักการและจัดการวิชาเศรษฐศาสตร์ที่เป็นวิชาศึกษาทั่วไป

ประจำวันของผู้คนมากขึ้นและระบบเศรษฐกิจมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงทำให้การศึกษาเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐศาสตร์ (economic competency) เป็นเรื่องที่สำคัญ³

ยิ่งกว่านั้นบทความของ Troelstrup ยังได้ยืนยันความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ต่อการสร้างพลเมืองอันพึงปรารถนา ผ่านทางข้อเสนอว่าด้วยรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ทั้งในระดับมัธยมตอนปลายและระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะด้านการสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชน (community) รอบสถานศึกษา ไม่ที่จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน การปรับปรุงหลักสูตรที่ต้องเป็นความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอน นักเศรษฐศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประกอบการในชุมชนเพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ไขกับปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่⁴

ถึงแม้ว่าบทความของ Troelstrup จะปูพื้นฐานว่าด้วยหลักการของวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะวิชาศึกษาทั่วไป ข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่ควรตระหนักคือ บทความของ Troelstrup ได้ถูกตีพิมพ์มาตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 20 (ค.ศ. 1954) หรือประมาณหกสิบปีก่อน ซึ่งอาจหมายความว่าบทความดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขและบริบททางสังคมในปัจจุบัน

บทความนี้ยังไม่ได้ให้ละเอียดในเรื่องของการออกแบบและกำหนดเนื้อหาของรายวิชา รวมไปถึงการจัดการชั้นเรียนเศรษฐศาสตร์แบบศึกษาทั่วไป อย่างไรก็ตามสิ่งที่บทความของ Troelstrup ได้ชี้แนะ

³ Arch W. Troelstrup. Economic Education: A Requisite of Citizenship. Economic Digest. pp. 237-238.

⁴ Ibid. pp. 238-240.

ให้เราเห็นคือ ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อให้พลเมืองมีความรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ

ดังที่กล่าวไปแล้ว ผู้เขียนจึงขอทำการปริทัศน์งานศึกษาว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษา ทั่วไปในช่วงเวลาร่วมสมัย โดยเริ่มจากการศึกษาถึงมิติของการออกแบบ และกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไป

การออกแบบและกำหนดขอบเขตเนื้อหาของรายวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไป

ความเข้าใจร่วมประการหนึ่งที่มีต่อเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ของบุคคลนอกวงการเศรษฐศาสตร์คือ ความเข้าใจที่ว่าวิชาเศรษฐศาสตร์มีเนื้อหาที่เต็มไปด้วยความซับซ้อนและยุ่งยากทั้งทางทฤษฎีและเทคนิควิธีการ ยังผลให้วิชาเศรษฐศาสตร์เปลี่ยนความเข้าใจต่อระบบเศรษฐกิจซึ่งมีลักษณะที่เป็นรูปธรรมชัดเจนให้กลายเป็นความรู้ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมสูง ต้องเข้าใจผ่านสมการคณิตศาสตร์และแผนภาพต่าง ๆ ดังนั้นเมื่อนำวิชาเศรษฐศาสตร์มาส่วนหนึ่งของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จึงมีการจำเป็นต้องเปลี่ยนลักษณะเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับหลักการและคุณสมบัติของวิชาศึกษาทั่วไป

สำหรับข้อเสนอว่าด้วยหลักการของการปรับเปลี่ยนเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับสอนในฐานะวิชาศึกษาทั่วไป มีด้วยกันสองประการ หลักการของการปรับเปลี่ยนประการแรกคือ การทำให้เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์มีลักษณะที่ “กว้างและครอบคลุม ลดความแคบและเฉพาะเจาะจง (more breadth and less depth)” ซึ่งแนวทาง

ข้างต้นสามารถพบได้ในงานของ McGoldrick and Colander⁵ และ Colander and McGoldrick⁶ ส่วนหลักการสำคัญอีกประการคือ ในการสอนวิชาศึกษาทั่วไป วิชาเศรษฐศาสตร์ต้องเปลี่ยนจากการสอน ความรู้ที่เป็นศาสตร์เฉพาะทางของตนเอง (economics) มาเป็นความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ (economy) ซึ่งหลักการข้างต้นสามารถ พบได้ในงานของ Figart⁷

แนวทางเพิ่มขอบเขตและลดความเฉพาะเจาะจงของเนื้อหาวิชา

หลักการของการปรับเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ให้ “เพิ่มความ กว้างขึ้นและลดความแคบลง” มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาเนื้อหาการ สอนแบบเน้นเทคนิคที่เป็นนามธรรมชั้นสูงเกินความจำเป็น (highly technical abstract approach) ของวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวด ศึกษาทั่วไป เพราะเนื้อหาดังกล่าวไม่เหมาะต่อการสอนความรู้เบื้องต้น ทางเศรษฐศาสตร์ให้กับนักศึกษาส่วนใหญ่ เท่ากับการฝึกทักษะทาง คณิตศาสตร์และเศรษฐศาสตร์เพื่อใช้ในการเรียนเศรษฐศาสตร์ในระดับ

⁵ Kim Marie McGoldrick and David Colander. The Economics Major and a Liberal Education. Middlebury College Economic Discussion Paper 08-12.

⁶ David Colander and Kim Marie McGoldrick. The Economics Major as Part of a Liberal Education: The Teagle Report [with Comment]. *The American Economic Review*. (99) May 2009, 611-623.

⁷ Deborah M. Figart. Teaching Non-Majors. in *International Handbook on Teaching and Learning Economics*. pp. 423-432.

บัณฑิตศึกษา⁸

แนวทางการจัดวางและกำหนดขอบข่ายเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไปในปัจจุบันได้มุ่งเน้นไปในแง่มุมทางเทคนิคและด้านที่เป็นนามธรรมขององค์ความรู้ ยังผลให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีไม่ได้รับความรู้และฝึกฝนทักษะที่เป็นแกนกลางของวิชาศึกษาทั่วไป⁹ ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) ความรู้ทางประวัติศาสตร์ (Historical knowledge) และทักษะทางสถิติ (Statistical skill) รวมไปถึงการให้เหตุผลเชิงศีลธรรม (Moral reasoning) ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นความรู้และทักษะที่สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างกว้างขวาง และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี¹⁰

แต่ในทางกลับกัน เนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันกลับอิงอยู่กับความรู้และทักษะที่มีลักษณะเป็นความรู้เชิงเทคนิคที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้นแทน แนวทางการปรับเปลี่ยนเช่นนี้นำไปสู่การทำให้วิชาศึกษาทั่วไปที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและเน้นทักษะการท้าวิจัยในเชิงปริมาณมากขึ้น แต่ได้ลดทอนเป้าหมายของการฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถฝึกฝนทักษะการใช้เหตุผลลงไป¹¹

ดังนั้นแล้วแนวทางการจัดวางเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เอื้อต่อนักศึกษาทั้งหมดด้วย โดยเฉพาะนักศึกษาที่ต้องการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะที่เป็นความรู้สำหรับการต่อยอดและประยุกต์กับการทำงานได้

⁸ David Colander and Kim Marie McGoldrick. Ibid. p. 612.

⁹ Ibid. p. 612.

¹⁰ Kim Marie McGoldrick and David Colander. Ibid. pp. 12-13.

¹¹ Ibid. pp. 12-13.

งานศึกษาของ McGoldrick and Colander ได้มีข้อเสนอว่า เนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไปที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ประโยชน์เฉพาะนักศึกษาที่ต้องการไปศึกษาเศรษฐศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาหรือต้องการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในฐานะของวิชาชีพ แต่กลับค่อนข้างละเลยนักศึกษาที่ต้องการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับเป็นความรู้ทั่วไป หรือเป็นรากฐานความรู้ไว้ต่อยอดประยุกต์เข้ากับสาขาวิชาของตนในอนาคต โดยเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและนโยบายสาธารณะ เนื่องด้วยลักษณะเนื้อหาของวิชาที่มุ่งเน้นไปในการสร้างองค์ความรู้และทักษะที่มีความเฉพาะเจาะจง¹²

ทั้งงานของ McGoldrick and Colander¹³ และ Colander and McGoldrick¹⁴ ล้วนกล่าวว่า ปัญหาความสลับซับซ้อนทางเทคนิคของเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไปเป็นผลมาจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นโครงการที่ผลิตทั้งอาจารย์ทางด้านเศรษฐศาสตร์หรือกระทั่งนักศึกษาระดับปริญญาเอก อันเป็นกลุ่มบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ให้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี¹⁵

เนื่องจากการเรียนเศรษฐศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาเน้นไปที่

¹² Ibid. p. 13.

¹³ Ibid. pp. 8-10.

¹⁴ David Colander and Kim Marie McGoldrick. Ibid. pp. 612-614.

¹⁵ โดยทั่วไปแล้ว ในระบบอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา นักศึกษาระดับปริญญาเอก นอกเหนือจากทำหน้าที่วิจัยในวิทยานิพนธ์ของตนเองแล้ว ยังต้องช่วยทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสอน (Teaching Assistance –TA) ในวิชาของระดับปริญญาตรีด้วย

การตั้งคำถามวิจัยที่มีลักษณะค่อนข้างแคบและเฉพาะเจาะจง พร้อมไปกับการให้ความสนใจกับความรู้ทางคณิตศาสตร์และเทคนิคเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันวิชาเศรษฐศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษายังมีทัศนคติต่อคำถามใหญ่ (big question) ว่าเป็นการตั้งคำถามอัน “ผิวเผิน (superficial)” และยังละเลยการสอนความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถไปเชื่อมต่อกับปรากฏการณ์ทางสังคมหรือสาขาวิชาอื่นได้ โดยเฉพาะในมิติทางศีลธรรมของนโยบาย หรือบทบาทของสถาบันในระบบเศรษฐกิจ รวมไปถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ทางสังคมศาสตร์ที่สำคัญ¹⁶

การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความซับซ้อนของเนื้อหาในวิชาเศรษฐศาสตร์ เพราะการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษาเน้นไปที่การตอบโจทย์คำถามที่แคบและเน้นผลิตนักวิจัยแต่ในทางตรงกันข้าม อุดมคติของวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับการศึกษาทั่วไปต้องการอาจารย์สอนเศรษฐศาสตร์ที่มีทักษะความเป็นครูอาจารย์สูงกว่าทักษะในการวิจัย และเรียกร้องคำถามที่มีเนื้อหาลักษณะปลายเปิดมากกว่า เพื่อให้วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นมีลักษณะที่เปิดกว้างต่อนักศึกษา

การแก้ปัญหาความซับซ้อนของเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไปได้ คงหลีกเลี่ยงการต้องไปปรับแก้เนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาด้วย ซึ่งบทความชิ้นนี้คงไม่ได้กล่าวถึง เพราะต้องการมุ่งเน้นไปที่การปรับเปลี่ยนเนื้อหาในระดับของวิชาศึกษาทั่วไปเท่านั้น

สำหรับการปรับเปลี่ยนเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ให้มีความ

¹⁶ Kim Marie McGoldrick and David Colander. Ibid. pp. 2-4.

สอดคล้องกับหลักการและเป้าหมายของวิชาศึกษาทั่วไป สามารถกระทำได้หลายประการ ทั้งการปรับแก้เนื้อหาให้มีด้านที่นำไปปฏิบัติใช้ได้จริง (Practical) มากขึ้น เพิ่มความกว้างขวางของเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น เพิ่มเนื้อหาในการฝึกใช้บริบทและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจให้มากขึ้น รวมไปถึงทำการบูรณาการ ทักษะทางเศรษฐศาสตร์และเนื้อหาของวิชาเข้ากับสาขาวิชาอื่น ๆ¹⁷

โดยสรุปแล้วแนวทางนี้ต้องการเสนอวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะวิชาศึกษาทั่วไปควรลดทอนเนื้อหาเชิงเทคนิคและละทิ้งคำถามวิจัยที่มีลักษณะแคบและมีความเฉพาะเจาะจงสูง พร้อมไปกับเพิ่มเนื้อหาที่มีคุณสมบัติเปิดกว้างและสามารถเชื่อมต่อกับสาขาวิชาอื่นได้ รวมไปถึงยึดมั่นในการตั้งคำถามใหญ่ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถฝึกฝนทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์ กระนั้นก็ตาม การปรับเปลี่ยนเนื้อหาแต่เพียงประการเดียวก็อาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไปมากนัก ถ้าหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการฝึกฝนบุคลากรทางเศรษฐศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาควบคู่กันไปด้วย

การเปลี่ยนจากเศรษฐศาสตร์มาเป็นเรื่องเศรษฐกิจ

หลักการของการปรับเปลี่ยนเนื้อหาประการที่สองคือ การปรับเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ในการศึกษาทั่วไป (Liberal education) ให้เคลื่อนจากความเป็นศาสตร์ (science) ของตัววิชาเศรษฐศาสตร์เอง ไปเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะกับเสถียรภาพ

¹⁷ *ibid.* pp. 25 - 27.

และพลวัตของสังคม หรือกล่าวอย่างสรุปได้ว่าให้มุ่งเน้นศึกษาไปใน ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ แทนที่ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเห็นได้ใน งานของ Figart (2010) ที่เสนอการปรับเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ทั้งสิ้นสองแนวทาง

แนวทางการปรับเปลี่ยนประการแรก คือ การทำให้เนื้อหาวิชา เศรษฐศาสตร์เบื้องต้นมีลักษณะที่ไปยึดโยงกับประเด็นทางเศรษฐกิจ (Economic issue) มากขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความสนใจอันแตกต่างหลากหลายกันออกไป แต่การปรับเนื้อหาในลักษณะนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาเอกเศรษฐศาสตร์มากนัก เพราะนักศึกษากลุ่มนี้สามารถไปเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน (ทั้งจุลภาคและมหภาค) ในระดับชั้นปีที่สูงขึ้นไปได้¹⁸

ด้วยจุดประสงค์ของการตอบสนองต่อความสนใจที่หลากหลาย การปรับเนื้อหาวิชาให้มีลักษณะที่ยึดโยงกับประเด็นทางเศรษฐกิจในโลกแห่งความเป็นจริง จึงต้องมีการผสมผสานองค์ความรู้จากหลายแขนงวิชาหรือองค์ความรู้แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) มากกว่า การอิงแอบอยู่กับองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพียงประการเดียว เนื่องจากการมุ่งศึกษาประเด็นเฉพาะที่องค์ความรู้เศรษฐศาสตร์ประการเดียวไม่สามารถแสดงสภาพและสถานการณ์ของประเด็นเหล่านั้นอย่างรอบด้านและลึกซึ้งได้ เช่นประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เพราะประเด็นข้างต้นไม่ใช่แค่เรื่องความเสื่อมโทรมของสภาพชั้นบรรยากาศ แต่ยังเป็นผลมาจากการการพัฒนาอุตสาหกรรมและ

¹⁸ Deborah M. Figart. Ibid. pp. 424-426.

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอีกด้วย¹⁹

แนวทางการปรับเปลี่ยนประการที่สอง คือการปรับเปลี่ยนเนื้อหาวิชาให้อยู่บนฐานของการทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจผ่านข้อเท็จจริงและสถิติมากขึ้น เพื่อให้นักศึกษาที่ไม่ได้เรียนในเอกเศรษฐศาสตร์สามารถเรียนรู้การอ่านและวิเคราะห์ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ (Economic indicators)²⁰ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจ แนวโน้มทางเศรษฐกิจ และสถิติ โดยคาดหวังให้นักศึกษาที่เรียนสามารถตัดสินใจและการประเมินสถานการณ์ให้เข้ากับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจได้²¹

ยิ่งกว่านั้นการปรับเนื้อหาให้องค์กับการศึกษาและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจยังสามารถนำไปประยุกต์กับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาอื่นในสายสังคมศาสตร์ เช่น สาขาสังคมสงเคราะห์ สาขารัฐศาสตร์ หรือสาขาสังคมศึกษาโดยทั่วไป เพราะการปรับเนื้อหาในแนวทางข้างต้นสามารถสร้างความเข้าใจทางเศรษฐกิจ (Economic literacy) พร้อมไปกับการสร้างความรู้ทางสถิติ (statistical literacy) ให้แก่นักศึกษาในสาขาวิชาดังกล่าว รวมไปถึงความสามารถในการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณในการเขียนงาน²²

นอกเหนือจากการฝึกฝนการวิเคราะห์ตัวแปรทางเศรษฐกิจ

¹⁹ Ibid. pp. 424 - 426.

²⁰ สถิติหรือข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์สถานการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจได้ เช่น ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศที่วัดความเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP – Gross Domestic Product) อัตราเงินเฟ้อที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของระดับราคา หรืออัตราส่วนของหนี้สาธารณะที่แสดงถึงสถานะทางการคลังของรัฐบาล

²¹ Deborah M. Figart. Ibid. p. 426.

²² Ibid. p. 426.

การปรับเนื้อหาให้องค์กับข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจ ยังมีเป้าประสงค์ให้นักศึกษาฝึกฝนทักษะในการค้นคว้าตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจจากฐานข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ (เช่นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อหาปริมาณผลผลิตการเกษตร หรือกระทรวงแรงงาน เพื่อหาจำนวนคนว่างงาน) และกระบวนการจัดการและรวบรวมข้อมูลรวมไปถึงคาดหวังให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ถึงจุดแข็งและข้อจำกัดของตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจแต่ละตัว กับการตระหนักได้ว่าตัวชี้วัดไม่สามารถเปิดเผยถึงสถานการณ์ของระบบเศรษฐกิจได้ในทุกแง่มุมเสมอไป²³

หลักการในการปรับเปลี่ยนเนื้อหาของ Figart ได้แสดงตัวอย่างชัดเจนในการอธิบายว่าด้วยนิยามของเศรษฐศาสตร์ในคาบแรกของแต่ละชั้นเรียนของตนเองโดย Figart ได้บรรยายถึงนิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ตามตำราทั่วไป (ศาสตร์ว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์) และนิยามเศรษฐศาสตร์ที่มีใจความว่าด้วยการศึกษาวิถีของมนุษย์ในการรักษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ซึ่ง Figart ประกาศทุกครั้งว่าเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นที่กำลังจะเริ่มสอนวางอยู่บนพื้นฐานของนิยามที่สนใจวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของมนุษย์มากกว่าการจัดสรร²⁴

โดยสรุปแนวทางการปรับเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ให้มีความเชื่อมโยงกับการศึกษาข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจมากขึ้น มีศักยภาพในการทำให้นักศึกษาที่ไม่ได้เรียนในเอกเศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะเอก

²³ Ibid. p. 427.

²⁴ Ibid. p. 430.

สังคมศาสตร์อื่น ๆ ให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจได้มากขึ้น และขัดเกลากฎมรรยาเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ ผ่านการฝึกฝนทักษะอันเนื่องมาจากการวิเคราะห์ตัวแปรทางเศรษฐกิจ เนื่องด้วยการเรียนรู้ทฤษฎีและแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์แต่เพียงประการเดียวอาจไม่ได้ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจต่อเศรษฐกิจก็เป็นได้ ถ้าหากไม่พยายามทำให้ความรู้เศรษฐศาสตร์เชื่อมต่อกับข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริง

คำถามร่วมและข้อเสนอร่วมของการเสนอในการปรับเปลี่ยนเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

ถึงแม้ว่าทั้งแนวทางที่ปรากฏในงานวิจัยของ McGoldrick and Colander (2008) และ Colander and McGoldrick (2009) กับงานศึกษาของ Figart (2010) มีรายละเอียดในการจัดวางขอบเขตของเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นที่ต่างกันออกไป แต่แนวทางดังกล่าวยังมีคำถามและข้อเสนอร่วมกันอยู่บางประการ

ทั้งสองแนวทางล้วนตั้งต้นมาจากคำถามหลักที่มีแกนกลางว่า ผู้จัดการเรียนการสอนหลักสูตรศึกษาทั่วไปสามารถปรับเนื้อหาในรายวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อตอบสนองต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งมีความสนใจอันแตกต่างและศักยภาพอันหลากหลายให้ทั่วถึงกันได้หรือไม่ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าวิชาเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันเป็นวิชาที่มีเนื้อหาอันเฉพาะเจาะจงและเรียกร้องความรู้และความเข้าใจทางเทคนิคในเชิงคณิตศาสตร์ค่อนข้างสูง จึงทำให้นักศึกษาหลายกลุ่มถูกกีดกันออกไปจากกระบวนการเรียนรู้ เพราะนักศึกษาหลายคนไม่มีพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และประเด็นการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงทำให้นักศึกษาไม่สามารถเชื่อม

โยงเนื้อหาวิชาเข้ากับประสบการณ์หรือความรู้ที่ตัวเองมีอยู่ได้

ทั้งสองแนวทางล้วนมีจุดร่วมกันในข้อเสนอมว่า เนื้อหาสำหรับวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นหรือเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไป ต้องลดความซับซ้อนทางเทคนิคและรายละเอียดเชิงนามธรรมในวิชาเศรษฐศาสตร์กระแสหลักลง รวมไปถึงการมุ่งเน้นการตั้งและตอบคำถามที่มีลักษณะแคบและเฉพาะเจาะจง พร้อมไปกับการทำให้เนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์มีลักษณะที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันหรือประเด็นทางเศรษฐกิจมากขึ้น พยายามผสมผสานความรู้จากแขนงอื่นรวมกับความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ เพิ่มการฝึกฝนทักษะด้านอื่นที่นอกเหนือไปจากการทำความเข้าใจสมการคณิตศาสตร์ รวมไปถึงการส่งเสริมให้นักศึกษาคำถามวิจัยที่มีลักษณะกว้างแต่ครอบคลุมหลายประเด็น

ทั้งสองแนวทางข้างต้นล้วนยืนยันว่าวิชาเศรษฐศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีทุกสาขาวิชาต้องมีคุณสมบัติของวิชาศึกษาทั่วไป กล่าวคือวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะวิชาศึกษาทั่วไป ต้องมีลักษณะที่เปิดกว้างของทั้งเนื้อหาวิชาและขอบเขตของวิชาเพียงพอที่จะผนวกรวมนักศึกษาที่มีคุณสมบัติและความสนใจอันหลากหลาย โดยต้องตระหนักอยู่เสมอว่าวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไปมีจุดประสงค์หลักเพื่อบ่มเพาะทักษะทางวิชาการที่จำเป็นในการเรียนระดับปริญญาตรีกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ

การศึกษากฤษฎีและประเด็นทางเศรษฐศาสตร์ผ่านองค์ความรู้อื่น

นอกเหนือไปจากการปรับเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์พื้นฐานให้มีลักษณะที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันแล้ว การสร้างความรู้ความเข้าใจทางเศรษฐกิจหรือวิชาเศรษฐศาสตร์ยังสามารถกระทำ

ได้โดยการเรียนรู้ทฤษฎีและประเด็นทางเศรษฐศาสตร์จากองค์ความรู้สาขาอื่นในสายสังคมศาสตร์ หรือแม้กระทั่งสาขามนุษยศาสตร์ อย่างสาขาวิชาปรัชญาได้ด้วยเช่นกัน

ทฤษฎีและประเด็นทางเศรษฐศาสตร์บางประการสามารถเรียนรู้ได้จากงานปรัชญา ซึ่งไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจเท่าไรนัก เพราะปรัชญาคือรากฐานทางความรู้ของโลกตะวันตก ดังในงานของ Wagner²⁵ ที่เสนอว่า งานปรัชญาชั้นคลาสสิกอย่างอุดมรัฐ (Republic) ของ Plato สามารถถูกนำไปใช้หนุนเสริมการสร้างความสำเร็จในประเด็นทางทฤษฎีในวิชาเศรษฐศาสตร์ของหมวดศึกษาทั่วไปได้ โดยเฉพาะการแบ่งงานกันทำ (division of labor) และความแตกต่างระหว่างแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวมนุษย์ (intrinsic) และแรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งกระตุ้นเร้าภายนอก (extrinsic) ซึ่งล้วนเป็นรากฐานความคิดทางเศรษฐศาสตร์ อย่างไรก็ตาม การทำให้วิชาเศรษฐศาสตร์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และความตั้งใจของวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างสมบูรณ์แบบขั้น จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนไปมากกว่าในส่วนของเนื้อหารายวิชาและการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ความเข้าใจทางเศรษฐกิจจากสาขาวิชาอื่น เพราะเนื้อหาวิชาที่ปรับเปลี่ยนไปอาจไม่ได้นำไปสู่การเปิดโอกาสให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีได้เข้าใจเกี่ยวกับความรู้ด้านเศรษฐกิจมากนัก หากไม่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนหรือการกระบวนการถ่ายทอดความรู้ควบคู่กันไปด้วย

²⁵ Jeffrey Wagner. Plato's Republic and Liberal Economic Education for the Twenty-First Century. *Economics Bulletin*. pp. 1-5.

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนที่อิงกับการปรับเปลี่ยน เนื้อหา

ในหลายครั้ง งานวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์มักผนวกรวมข้อเสนอในการเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนไปด้วยในขณะเดียวกัน แม้แต่ในบทความขนาดสั้นของ Troelstrup ที่พยายามเน้นไปที่ความสำคัญของความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ต่อการสร้างพลเมืองอันพึงปรารถนา ซึ่งได้ยืนยันต้องปรับเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตทางเศรษฐกิจประจำวันและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในชุมชนและพื้นที่รายล้อมโรงเรียนไว้ บทความข้างต้นจึงได้เสนอว่า ต้องมีการใช้เครื่องมือและสื่อสำหรับช่วยในการถ่ายทอดความรู้ และเสนอให้จัดอบรมแก่ครูที่รับหน้าที่เป็นผู้สอนในวิชาเศรษฐศาสตร์ รวมไปถึงผลิตคู่มือการสอนเศรษฐศาสตร์ให้ครูผู้สอน²⁶

หรืองานของ Wagner ที่เสนอว่าความรู้ทางเศรษฐศาสตร์สามารถเรียนรู้จากความรู้ในสาขาวิชาอื่นได้ โดยงานชิ้นนี้เสนอให้อ่านอุตมรัฐของเพลโตเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ การเสนอให้มีการแทรกความรู้จากสาขาวิชาอื่นก็เป็นข้อเสนอในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนไปในตัวอยู่แล้ว²⁷ เพราะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาก็ต้องมอบหมายให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชานี้ต้องอ่านหนังสือเล่มสำคัญในสาขาวิชาอื่น การอ่านหนังสือนอกสาขาวิชาเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่ไม่ได้เรียนอยู่ในเอกเศรษฐศาสตร์สามารถเข้าถึงความรู้ทางเศรษฐศาสตร์

²⁶ Arch W. Troelstrup. Ibid. p. 240.

²⁷ Jeffrey Wagner. Ibid. pp. 1-5.

สำหรับงานวิชาการของ McGoldrick and Colander²⁸ และ Colander and McGoldrick²⁹ ก็ได้เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนการจัดรูปแบบการเรียนการสอนเช่นกัน โดยการปรับรูปแบบการเรียนการสอนอยู่บนข้อเสนอของการปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่ประสงค์ให้มีการลดทอนความเฉพาะเจาะจงและการเรียกร้องความรู้เชิงเทคนิคทางคณิตศาสตร์ลง พร้อมกับการปรับให้เนื้อหามีลักษณะที่เปิดกว้างและตอบโต้ต่อการสร้างทักษะที่เป็นเป้าประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไปมากขึ้น

หลักคิดใหญ่ของการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนตามแนวทางข้างต้นคือ การพยายามสร้างและทดลองวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่นอกเหนือไปจากการบรรยายในชั้นเรียนหรือการเขียนกระดานบรรยาย เพราะวิธีการเหล่านี้ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมชั้นเรียนของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการถกเถียงแลกเปลี่ยนระหว่างนักศึกษาด้วยกัน หรือระหว่างนักศึกษากับผู้สอน หรือการฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่สอนได้ในภาษาของตนเอง³⁰

อย่างไรก็ตาม บทความทั้งสองชิ้นไม่ได้ให้ข้อเสนอในทางปฏิบัติต่อการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นที่ก้าวไกลไปกว่าการเน้นการบรรยาย แต่ให้เพียงแค่ข้อเสนอสำหรับการสร้างเงื่อนไขที่นำไปสู่การริเริ่มและผลักดันรูปแบบการสอนใหม่ที่คาดหวังให้เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถมีส่วนร่วมในชั้นเรียนได้ในระดับที่สูงขึ้น

²⁸ Kim Marie McGoldrick and David Colander. *Ibid.* pp. 24-30.

²⁹ David Colander and Kim Marie McGoldrick. *Ibid.* pp. 616-617.

³⁰ Kim Marie McGoldrick and David Colander. *Ibid.* p. 28.

ข้อเสนอดังกล่าวได้แก่การกระตุ้นให้มีการทดลองวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ผ่านการให้ความช่วยเหลือของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้สอนคิดค้นวิธีการถ่ายทอดความรู้แบบใหม่ และการจัดสัมมนาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติในชั้นเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้สอนวิชาเศรษฐศาสตร์ได้รับความรู้ในการจัดการเรียนสอนที่ทันต่อสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หรือจัดอบรมความรู้จากการจัดการเรียนการสอนให้แก่คณะผู้สอนในขณะเดียวกัน และการพัฒนาพื้นที่ส่วนกลางสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอน (Teaching commons) ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวสามารถใช้เป็นเวทีให้ผู้สอนแต่ละท่านได้นำเสนอเทคนิคและวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ และผู้สอนท่านอื่นก็สามารถให้ความเห็นหรือสะท้อนถึงข้อดีและข้อบกพร่องของวิธีการสอนแต่ละแบบได้³¹

เราสามารถเห็นได้ว่าจุดร่วมของข้อเสนอดังกล่าว คือการสร้าง ความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นจากความเห็นของสมาชิกผู้สอนวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไป³² หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงจากล่างขึ้นบน (Bottom - up) ไม่ใช่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากคำริของเบื้องบน (Top - down) ที่มักมีแบบแผนที่ตายตัวแน่นอน ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมที่คณะผู้สอนวิชาเศรษฐศาสตร์แต่ละแห่งเผชิญก็เป็นได้

สำหรับรูปแบบการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนในงาน

³¹ Ibid. pp. 28-30.

³² David Colander and Kim Marie McGoldrick. Ibid. p. 616.

วิชาการของ Figart (2010) วางอยู่บนหลักการว่าต้องเปลี่ยนวิชา
เศรษฐศาสตร์เบื้องต้นให้กลายเป็นวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อความเข้าใจ
เศรษฐกิจ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว หนึ่งในวิธีที่ Figart ใช้คือ การฝึกฝน
ให้นักศึกษาเรียนรู้วิธีการมอบหมายให้เขียนรายงานวิจัยที่ต้องใช้ข้อมูล
สถิติในการตอบคำถาม เพื่อเป็นการฝึกฝนทั้งทางด้านการวิเคราะห์ทาง
เศรษฐศาสตร์และการประยุกต์ใช้ข้อมูลเชิงสถิติและข้อเท็จจริงทาง
เศรษฐกิจต่าง ๆ³³

นอกเหนือไปจากการฝึกฝนทางด้านทักษะการวิเคราะห์ความ
เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจผ่านการวิจัยเชิงสถิติ งานของ Figart ยังได้
เสนอรูปแบบการสอนแบบการเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตทาง
เศรษฐกิจ (story - telling) โดยมักให้นักศึกษาอ่านเรื่องเล่าผ่านงาน
เขียนถึงวิชาการ (journalism) ที่เขียนเกี่ยวกับชีวิตของคนกลุ่มต่าง ๆ ไม่
ว่าจะเป็นมหาเศรษฐีผู้ร่ำรวยหรือชีวิตประจำวันของผู้คนที่หาเช้ากิน
ค่ำการอ่านงานถึงวิชาการเหล่านี้ทำให้นักศึกษาสามารถสนทนาใน
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจเกี่ยว
กับความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและชีวิตประจำวัน³⁴

กรณีศึกษาของการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับ การศึกษาทั่วไป

งานศึกษาหลายชิ้นได้ทำการแลกเปลี่ยน รวมไปถึงถ่ายทอด
ความคิดและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนวิชา

³³ Deborah M. Figart. Ibid. pp. 426-428.

³⁴ Ibid. pp. 428-429.

เศรษฐศาสตร์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา บทความชิ้นนี้จึงขอทำการปริทัศน์งานเหล่านั้นบางส่วน เพื่อแสดงตัวอย่างของแนวทางการจัดการชั้นเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังเช่นบทความของ Greenlaw³⁵ และ O'Neill³⁶ ที่บรรยายถึงประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นในระดับปริญญาตรี บทความขอเริ่มปริทัศน์จากงานของ Greenlaw ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการสอนวิชาหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (principle of economics) ที่ Mary Washington College ในขณะที่งานของ O'Neill เป็นการสอนวิชาหลักเศรษฐศาสตร์มหภาค (Principles of Macroeconomics) แต่งานทั้งสองชิ้นล้วนแต่บรรยายถึงความพยายามในการทดลองปรับเปลี่ยนให้วิชาหลักเศรษฐศาสตร์ตอบสนองต่อจุดประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไปมากขึ้น และทำให้วิชาหลักเศรษฐศาสตร์เชื่อมโยงกับความรู้อื่น ๆ เพื่อเป็นการทำให้นักศึกษาที่เรียนวิชาหลักเศรษฐศาสตร์สามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับโลกความจริงได้ดีขึ้น

สำหรับประสบการณ์ในงานของ Greenlaw ไม่ได้ปรับเนื้อหาในแผนการสอน (course syllabus) ของวิชาหลักเศรษฐศาสตร์ แต่ปรับลดแง่มุมที่เป็นรายละเอียดเชิงเทคนิคและเพิ่มมิติของการทำให้หลักเศรษฐศาสตร์ไปเชื่อมต่อกับ “ภาพใหญ่” โดยเฉพาะการประยุกต์หลัก

³⁵ Steven A. Greenlaw. Lessons From a General Education Oriented Principles of Economic Course.

³⁶ Patrick B.O'Neill. Taking General Education Seriously: Expanding the Boundary of a Principles of Macroeconomics Course. *Journal of College Teaching and Learning*. pp. 75-84.

เศรษฐศาสตร์เข้ากับโลกความจริง และการสร้างความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างสำนักคิดเศรษฐศาสตร์ต่าง ๆ ในการเสนอวิธีการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจในประวัติศาสตร์³⁷

โดย Greenlaw ได้ปรับแก้รายละเอียดในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการเพิ่มวิธีการถ่ายทอดและสร้างสมองค์ความรู้ที่นอกเหนือไปจากการบรรยาย ซึ่งการบรรยายถูกกลดสถานะจากรูปแบบการถ่ายทอดความรู้หลักไปเป็นเครื่องมือในการถมช่องว่างของเนื้อหาหลักวิชาเศรษฐศาสตร์ และพยายามใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลายกว่าการสอบเพียงอย่างเดียว

การปรับแก้รายละเอียดประการหนึ่งคือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของรายชื่อหนังสือประกอบวิชา (Reading list) ให้มีหนังสือประเภทอื่น ๆ เข้ามาประกอบมากขึ้น นอกเหนือไปจากตำราเศรษฐศาสตร์มาตรฐาน ทั้งหนังสือที่เกี่ยวกับโลกความจริง วารสารเศรษฐศาสตร์กึ่งวิชาการ บทความที่ได้รับความนิยม และสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานรัฐ โดยการอ่านหนังสือเหล่านี้ของนักศึกษาจะได้รับการชี้แนะจากชุดของคำถามที่ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาของเอกสารเหล่านี้ได้ดีขึ้น³⁸

นอกเหนือจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการอ่าน Greenlaw ยังได้มอบหมายให้นักศึกษาวัดผลผ่านการเขียนชุดของเรียงความสะท้อนความเข้าใจ (reflexive essays) โดยเรียงความมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาในการเรียนวิชานี้ โดยเรียงความในช่วงเริ่มต้นเป็นเพียงแค่การถามถึงความคิดเห็น และเรียงความลำดับต่อมาเป็น

³⁷ Steven A. Greenlaw. Ibid.

³⁸ Ibid.

การมอบหมายให้นักศึกษาสรุปความคิดของหนังสือหรืออธิบายถึงการ
ทำนายของโมเดลทางเศรษฐศาสตร์ เรียงความฉบับสุดท้ายเป็นการ
ทดสอบให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์
สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ³⁹

ยิ่งกว่านั้น Greenlaw ยังจัดให้มีการวัดผลในชั้นเรียน (in-
class assignments) ทั้งการให้ทั้งการให้นักศึกษาสนทนาแลกเปลี่ยน
(discussions) ในประเด็นต่างๆ เช่น การทำงานของระบบเศรษฐกิจ
แบบตลาด ความรับผิดชอบของภาครัฐกิจ และการเมืองของสวัสดิการ
และความยากจน เป็นต้น และ Greenlaw ยังจัดให้มีการทดลอง
(experiment) และการสร้างสถานการณ์จำลอง (simulation) เช่น
การแสดงการทำงานของตัวคูณทางเศรษฐกิจแบบเคน (Keynesian
expenditure multiplier)⁴⁰ ตลาดการประมูล และการลดน้อย ถอย
ลงของส่วนเพิ่ม (diminishing marginal returns)⁴¹ ในการบริโภค
และลงทุน⁴²

Greenlaw ได้ถอดบทเรียนจากการจัดการเรียนการสอนวิชา
หลักเศรษฐศาสตร์ในรูปแบบที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนดั้งเดิม (ไม่เน้น

³⁹ Ibid.

⁴⁰ ตัวคูณทางเศรษฐกิจ คือทฤษฎีที่ระบุว่า การเพิ่มขึ้นของการบริโภคและการลงทุนนำไปสู่การขยายตัวของเศรษฐกิจ ซึ่งมีขนาดของการขยายตัวที่สูงกว่ามูลค่าการบริโภคและการลงทุนที่เพิ่มขึ้น

⁴¹ การลดน้อยถอยลงของส่วนเพิ่ม คือทฤษฎีที่เสนอว่าเมื่อมีการบริโภคและการลงทุนเพิ่มขึ้นจนถึงระดับหนึ่งแล้ว อรรถประโยชน์หรือผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของลงทุนหรือบริโภคจะขยายตัวในอัตราที่ลดลง

⁴² Steven A. Greenlaw. Ibid.

การถ่ายทอดด้วยการบรรยาย) ไว้สองประการ บทเรียนประการแรก ว่าด้วยความเหมาะสมของรูปแบบการถ่ายทอดที่มีต่อลักษณะเนื้อหาที่ต่างกัน กล่าวคือวิธีการสอนผ่านการตั้งวงสนทนาหรือการสร้างสถานการณ์จำลอง ซึ่งควบคู่ไปกับการให้อ่านกิ่งวิชาการ มีความเหมาะสมกับหัวข้อที่มีลักษณะเชื่อมโยงกับโลกความจริง ในขณะที่วิธีการสอนแบบเน้นการบรรยายและใช้ตำราเศรษฐศาสตร์มาตรฐานหลัก เหมาะสมกับเนื้อหาเชิงเทคนิคหรือเน้นไปที่การสร้างกรอบการวิเคราะห์

ส่วนบทเรียนประการที่สอง คือ ความยากลำบากในการประสบผลสำเร็จของวิธีการสอนที่ไม่ใช่การบรรยาย อาทิเช่นการตั้งวงสนทนาหรือการมอบหมายให้เขียนความเรียงวิชาการ หรือการมอบหมายให้อ่านหนังสือ เพราะวิธีการเหล่านี้เรียกร้องในการดูแลเอาใจใส่นักศึกษา มากกว่าวิธีการบรรยายเพียงประการเดียว เนื่องด้วยวิธีการเหล่านี้ อาจทำให้เวลาที่ใช้ในการสอนเนื้อหาของหลักเศรษฐศาสตร์มีน้อยลง ฉะนั้นแล้ว ถ้าไม่มีเวลาเอาใจใส่เพียงพอ นักศึกษาอาจไม่ได้รับความรู้เท่าที่ควร ยิ่งกว่านั้น วิธีการที่นอกเหนือจากการบรรยายจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดวางโครงสร้างและแนวทางการชี้แนะที่เหมาะสมแก่นักศึกษา เพราะการสอนผ่านวิธีการข้างต้นมีแนวโน้มที่จะเกิดความผิดพลาด เนื่องจากวิธีการเหล่านี้เปิดโอกาสให้นักศึกษามีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ดังเห็นได้จากการตีความโจทย์ของหัวข้อรายงานที่ผิดพลาด หรือการหลุดออกนอกประเด็นหลักในวงสนทนา⁴³

ส่วนประสบการณ์ในบทความของ O'Neill ที่เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ในวิชาหลักเศรษฐศาสตร์มหภาค ณ University of

⁴³ Ibid.

North Dakota โดย O'Neill เริ่มต้นการปรับเปลี่ยนวิชานี้ให้มีความเป็นศึกษาทั่วไปมากขึ้นในช่วงภาคฤดูใบไม้ผลิ (Spring Semester) ของปี ค.ศ. 2003 เขาได้ทำการทดลองแบ่งชั้นเรียนวิชาหลักเศรษฐศาสตร์มหภาคออกเป็นสองห้องย่อย (two sections) โดยห้องหนึ่งใช้วิธีการสอนแบบปกติคือ เน้นการบรรยายและการวัดผลด้วยการสอบที่มีเนื้อหาอิงอยู่กับตำราเศรษฐศาสตร์แบบมาตรฐาน ในขณะที่อีกห้องหนึ่งมีการบรรยายและสอบตามปกติ แต่เพิ่มวิธีการเรียนในส่วนของการมอบหมายให้อ่านหนังสือเศรษฐศาสตร์กึ่งวิชาการ การตั้งวงสนทนาเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับมอบหมายให้อ่าน รวมไปถึงมอบหมายให้นักศึกษาเขียนงานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ

โดยก่อนการเริ่มต้นวงสนทนา ซึ่งมีทั้งวงสนทนาขนาดเล็ก (วงละ 3 - 4 คน) และวงสนทนาขนาดใหญ่ (ทั้งชั้นเรียน) นักศึกษาต้องส่งคำถามที่เกี่ยวกับบทของหนังสือ (chapter) ที่เป็นหัวข้อการสนทนาในวันนั้น 2-3 คำถาม และในขณะเดียวกันนักศึกษายังได้มอบหมายให้เขียนเรียงความวิชาการขนาดสั้น 2 ชั้น โดยเรียงความชิ้นแรกเป็นการเขียนถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหนังสือหรือหัวข้อการสนทนา ส่วนเรียงความอีกชิ้นเป็นการปริทัศน์หนังสือที่ได้รับมอบหมายให้อ่าน⁴⁴

ต่อมา O'Neill ได้ทำการสอนวิชาหลักเศรษฐศาสตร์มหภาคในช่วงภาคศึกษาฤดูใบไม้ผลิของ ค.ศ. 2004 โดยในภาคการศึกษานี้เขาได้สอนสองห้องย่อยเหมือนกับในภาคศึกษาเดียวกันของปี ค.ศ. 2003 แต่ในภาคการศึกษานี้เขาวางแผนให้ทั้งสองห้องย่อยมีรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมือนกัน กล่าวคือในชั้นเรียนมีทั้งการบรรยาย การ

⁴⁴ Patrick B. O'Neill. Ibid. p. 76.

สอวัดความรู้ตามตำรามาตรฐาน การมอบหมายให้อ่านหนังสือ การตั้งวงสนทนาเกี่ยวกับประเด็นในหนังสือ และการมอบหมายให้เขียนเรียงความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ

อย่างไรก็ตาม ในภาคการศึกษานี้ O'neill ได้เปลี่ยนประเภทของหนังสือจากหนังสือเศรษฐศาสตร์แบบกึ่งวิชาการไปเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั่วไป (Liberal education) การเปลี่ยนประเภทของหนังสือที่มอบหมายมีเป้าประสงค์เพื่อเป็นการให้นักศึกษาหัดคิดออกนอกกรอบของวิชาหลักเศรษฐศาสตร์ และได้ทักษะและทัศนคติที่วิชาศึกษาทั่วไปต้องการปลูกฝัง⁴⁵

โดยความเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการมอบหมายให้อ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป มีทั้งปฏิกิริยาแสบงวและแสบงล สำหรับปฏิกิริยาแสบงว นักศึกษาคิดว่าหนังสือเหล่านี้ช่วยในการปูพื้นฐานสำหรับการคิดและการเขียนที่นำไปปรับใช้กับวิชาอื่นได้ รวมถึงเป็นการผ่อนคลายจากการเรียนหลักเศรษฐศาสตร์ ส่วนปฏิกิริยาแสบงล นักศึกษาคิดว่าหนังสือที่ให้อ่านนั้นน่าเบื่อและเสียเวลา เนื่องจากมีเนื้อหาที่แทบไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนหลักเศรษฐศาสตร์เลย⁴⁶

งานของ O'Neill ได้เสนอบทเรียนของการจัดเรียนการสอนวิชาหลักเศรษฐศาสตร์ที่ปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะเข้าหาคุณสมบัติของวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างน่าสนใจมาก โดยบทเรียนมีในหลายประเด็น เช่นการที่นักศึกษาไม่ชอบการสั่งงานที่นอกเหนือไปจากการสอบ หรือการต่อต้านของนักศึกษาที่มีต่อการคิดออกนอกกรอบของหลักเศรษฐศาสตร์ รวมไปถึงภาระงานของอาจารย์ผู้สอนที่เพิ่มขึ้นจาก

⁴⁵ Ibid. 77 - 78.

⁴⁶ Ibid. 79.

การดูแลให้นักศึกษาในกิจกรรมของการกำกับวงสนทนาและการให้คำปรึกษาและตรวจทานเรียงความวิชาการ

จากทั้งประสบการณ์ที่ถ่ายทอดในงานของ Greenlaw และ O'Neill สามารถสรุปได้ว่าการปรับเปลี่ยนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นหรือวิชาหลักเศรษฐศาสตร์นั้น การแก้ไขเนื้อหาในรายวิชาหรือรายละเอียดของเนื้อหาในแผนการสอนอาจไม่สำคัญเท่ากับการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนและการวัดผล ซึ่งโดยปกติแล้ววิชาหลักเศรษฐศาสตร์มักสอนโดยวิธีการบรรยายและวัดผลด้วยการสอบที่อิงกับเนื้อหาแบบมาตรฐานให้เป็นชั้นเรียนที่มีวิธีการวัดผลที่หลากหลายขึ้นและวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่นอกเหนือไปจากการบรรยายตามปกติ เพราะวิธีการสอนที่ไม่เป็นปกติเช่นนี้เปิดโอกาสให้อาจารย์ผู้สอนสามารถนำผู้เรียนไปสู่การเชื่อมโยงเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์กับโลกความจริงหรือสาขาวิชาอื่นได้

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนดั้งเดิมก็มีราคาหรือต้นทุนที่ต้องจ่ายเพิ่ม โดยเฉพาะต้นทุนที่ตกอยู่กับอาจารย์ผู้ดูแลรายวิชา เพราะการจัดการเรียนการสอนแบบนี้เรียกร้องให้อาจารย์ใช้เวลาในการดูแลนักศึกษาและชดเชยเนื้อหาที่ขาดตกไปมากขึ้น และนักศึกษาอาจมีแนวโน้มที่จะต่อต้านการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนแบบนี้เหมาะกับการถ่ายทอดความรู้ที่มีลักษณะกว้าง แต่ไม่เหมาะสมกับความรู้ทางเทคนิคที่มีความเฉพาะเจาะจง

สรุป

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จึงควรถูกทำให้เป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นการตอบโจทย์ในเรื่องของการสร้างความรู้ที่เปิดให้กับทุกคน เนื่องจากความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิต เพราะช่วยให้เข้าใจการทำงานและความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจได้ แต่เมื่อความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ได้กลายเป็นวิชาศึกษาทั่วไปแล้ว มันจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะของเนื้อหาและรูปแบบการสอนเพื่อทำให้เป้าประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไปยังดำรงอยู่ได้

เพราะวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาอันซับซ้อน เต็มไปด้วยรายละเอียดทางเทคนิค รวมไปถึงมีลักษณะที่เป็นนามธรรมค่อนข้างสูง ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงกับโลกความจริงได้อย่างชัดเจนนัก จึงกล่าวได้ว่าลักษณะธรรมชาติของวิชาเศรษฐศาสตร์ทำให้ผู้คนไม่สามารถเข้าถึงได้ง่ายนัก การสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในฐานะวิชาศึกษาทั่วไปจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน เพื่อให้วิชาเศรษฐศาสตร์หลุดจากความเป็นศาสตร์อันเฉพาะมาเป็นความรู้ทั่วไปที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

โดยสรุปแล้วหลักการของแนวทางการปรับเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์คือ การปรับเนื้อหาให้มีลักษณะที่กว้างขึ้น และลดความเฉพาะเจาะจง พร้อมไปกับการเชื่อมต่อเนื้อหาของหลักเศรษฐศาสตร์เข้ากับประเด็นทางสังคม ปรากฏการณ์ในโลกภายนอก รวมไปถึงความรู้ในสาขาวิชาอื่นด้วย

ส่วนการปรับรูปแบบการเรียนการสอนมีหลักการพื้นฐานคือการเพิ่มบทบาทของวิธีการศึกษาที่มีลักษณะของการเป็นผู้กระทำมากขึ้น เช่น การตั้งวงสนทนา การมอบหมายให้เขียนเรียงความวิชาการ

และการทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ รวมไปถึงเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อ่านหนังสือประเภทอื่นที่นอกเหนือไปจากตำราเศรษฐศาสตร์ขั้นพื้นฐาน โดยยังคงการสอนแบบบรรยายเนื้อหาส่วนที่เป็นรายละเอียดทางเทคนิคและโมเดลทางเศรษฐศาสตร์

อย่างไรก็ตาม หากจะปรับใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับหมวดศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำเป็นที่ต้องคิดถึงข้อจำกัดหรือข้อควรระวัง ดังที่บรรยายไว้ในงานศึกษาที่ถ่ายทอดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียกร้องเวลาการทำงานที่มากขึ้นกว่าปกติของอาจารย์ผู้สอน การที่นักศึกษาอาจต่อต้านกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ หรือแม้กระทั่งการเรียกร้องการจัดการที่มีความเป็นระบบมากขึ้น

สุดท้ายแล้วบทความชิ้นนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าสามารถเป็นฐานสำหรับการต่อยอดการสร้างข้อเสนอและข้อถกเถียงว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นหรือเศรษฐศาสตร์ในสังคมไทย เพื่อเป็นการสร้างความเท่าทันทางเศรษฐกิจ (Economic literacy) ในสังคมไทย

บรรณานุกรม

- Colander, D. and K. McGoldrick. (2009). The Economics Major as Part of a Liberal Education: The Teagle Report [with Comment]. **The American Economic Review** **99**. May, 611-623.
- Figart, D.M. Teaching Non-Majors. in Gail M. Hoyt and KimMarie McGoldrick (Eds.). (2010). **International Handbook on Teaching and Learning Economics**. pp. 423-432. Northampton, MA: Edward Elgar.
- Greenlaw. S.A. (1994). **Lessons From a General Education Oriented Principles of Economic Course**. Retrieved from <http://128.118.178.162/eps/get/papers/9808/9808001.pdf>
- McGoldrick, Kim Marie and David Colander. (2008). The Economics Major and a Liberal Education. **Middlebury College Economic Discussion Paper** 08-12. Middlebury, VT: Department of Economics, Middlebury College.
- Nussbawm, M. (2010). **Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities**. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- O'Neill, P.B. (2006). Taking General Education Seriously: Expanding The Boundary of a Principles of Macroeconomics Course. **Journal of College Teaching**

and Learning. (3) February, 75-84

Troelstrup, A.W. Economic Education: A Requisite of
Citizenship. **Economic Digest.** 19 (April 1954), 237-
238.

Wagner, J. (2007). Plato's Republic and Liberal Economic
Education For the Twenty-First Century.**Economics
Bulletin.** (1) December,1-5.